

ענף ב'

(א*) הקדמה אחת כוללת מן הא"ם עד הזו"נ. דע, כי תחילת הכל היה מציאות אור פשוט ונק' אור א"ם ב"ה, ולא היה שום חלל ושום אויר פנוי אלא הכל היה אור א"ם. וכשעלה ברצונו להאציל הנאצלים ולברוא נבראים לסבה נודעת, והוא לקרוא רחום וחנון וכיוצא, ואם אין בעולם מי שיקבל רחמיו ממנו איך יקרא רחום וכן עד"ז שאר הכנויים, הנה צמצם עצמו באמצע האור שלו בנקודת

פנים מאירות

שתיכף בעת הצמצום ציירה בעצמה כל מהלך התיקונים העתידים לצמוח מכח צמצומה, אשר שרשיהם דכולם הם י"ג מדות של רחמים, אשר בסגולתם ישובו כלי הקבלה ויתהפכו על כלי השפעה, ואז תשתוו צורתה אל המאציל, כמו"ש בפמ"ס פ"א. ודע דכל ערך פירוד רוחני אינו אלא על פי שינוי צורה, וכל דביקות רוחנית אינה אלא בשיווי צורה.

ואם אין בעולם מי שיקבל רחמיו וכו': היינו על דרך שאמרו ז"ל הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', והוא ענין ההשפעה כנ"ל.

באמצע האור וכו': כבר נתבאר בענף א'. וצריך להבין אשר ענין הצמצום וענין האמצע באים כאחד, כי מטרם הצמצום לא הי' שום שינוי צורה ניכר בבחי' ד', וא"כ איך היה שם בחי' אמצע וסוף, אמנם בהסתלק הרצון לקבל עם בחי' ד' ונתעלה האור משם, א"כ

(א) דע וכו' אור פשוט: כלומר, שאינו מורכב מבחי' כלי, דמן הצמצום ולמטה אין לך אור בלי כלי, שקשור בכלי כשלהבת בגחלת. ונק' אור א"ם ב"ה: והוא מסבה הנ"ל, משום דהכלי עושה גבול באור וכיון דאין שם כלי אי אפשר להיות שם בחי' סוף וסיום כלל, וע"כ נק' אין סוף.

ולא היה שם שום חלל וכו': כלומר דאע"ג דהיה שם השרשים דכל ארבע הבחי' שברצון לקבל, אמנם בכל יכלתו לא היה ניכר בהם משום זה שום שינוי צורה, שז"ס הוא ושמך אחד המוכא בפד"א, שמו בגי' רצון.

וכשעלה ברצונו: כלומר, דמלכות דא"ס שה"ס הרצון לקבל הכלול באור ההוא, קישטה את עצמה והעלתה וסילקה את רצונה מבחי' ד', כלומר שמיצטה ברצונה מלרצות בגדלות הקבלה בשיעור של בחי' ד', כי בחרה להשוות צורתה ביותר למאציל.

לסבה וכו' רחום וחנון: משמיענו בזה

המרכז האמצעי אל הסביבות והצדדים, ונשאר חלל עגול בשוה מכל צדדיו, עד שנמצא עולם האצילות וכל העולמות נתונים תוך עגול זה, ואור א"ס מקיפו בשוה.

(ב) והנה כאשר צמצם עצמו, אז דרך צד א' מן החלל נמשך דרך קו א' ישר דק כעין צנור א' הנמשך מא"ס, אל תוך החלל וממלא אותו, אבל נשאר מקום פנוי בין האור שבתוך החלל ובין אור א"ס המקיף את החלל, שאל"כ יחזור הדבר לכמות שהיה, ותחזור ותתחבר האור הזה שבתוך החלל, עם הא"ס כבראשונה יחד. וע"כ לא נתפשט ונמשך האור רחב אל תוך החלל, רק דרך קו א' לבד,

פנים מאירות

דעגולים שישנם באב"ע, דהיינו מן הארת המקיף בתוך הרשימו בהשואה אחת מכל צדדיו, וקטן וגדול שוין שם כל עוד שלא הופיע הארת הקו ברשימו, אשר הארה זו נשארת בעולמות אפי' אחר ביאת הקו ברשימו, ונקבעו בזה ב' מיני הארות עגולים ויושר, והבן.

(ב) נמשך דרך קו אחד ישר דק: תמונה זו מראה ב' ענינים, א', דיש בו גבול מצד העליון המקיף ג"כ. ב' שאין בו עביות אלא הוא דק, והיינו משום שאין אור הקו מגיע לבחי' הגדלות דכלי קבלה בבחי' אחרונה הד' שה"ס כלי, שנק' אור שנתעבה, דמחמת ההתגברות הרצון לקבל קנתה השינוי צורה כנ"ל. והוא משום שגם המאציל האיר על פי הגבול שהנאצל עשה לעצמו. וז"ס ספירות דיושר, ששורה עליהם הגבול מב' הצדדים הן מצד העליון המשפיע והן מצד התחתון המקבל.

דק כעין צנור אחד: כנ"ל, משום דאין בו מבחי' אחרונה דבחי' ד'.

אבל נשאר מקום פנוי וכו': היינו, משום דבחי' אחרונה נשארה פנויה מהארת הקו כנ"ל, וכיון דכל הספירות נכללו זה מזה בהארת הקו, נמצא דגם מלכות דא"ס נכללת

נעשה בזה גבול בבחי' ד' שלא יתפשט עוד שם האור, ע"כ נעשה שם סופו של התפשטות אור. והנך רואה שהצמצום והסוף באים כאחד, ולא נקרא עדיין הגבול בבחי' סוף אלא בבחי' אמצע ומרכז, כי כח הגבול אינו כלל מצד המאציל זולת מצד הנאצל עצמו, ע"כ דומה לבחי' עגול אשר סופו באמצעו, שלא נבחן כלל הגבול מחוצה לו.

ונשאר חלל עגול בשוה מכל צדדיו: פירוש, דאע"ג דהצמצום לא היה אלא בבחי' ד', אמנם האור נסתלק מכל הבחי' אפי' מג' בחי' הראשונות, והיינו משום שאין הרוחני נחלק, ע"ד שאמרו ז"ל, נדר שהותר מקצתו הותר כולו, זולת בסבת שינוי צורה, שזה לא נעשה זולת אחר הצמצום, ודו"ק. והנה ד' הבחי' נקראות ד' צדדים: דרום צפון מזרח מערב, כמו"ש לקמן. והנה לפי זה היה צריך להיות במקום החלל ד' מדרגות זו למטה מזו, אמנם לא נבחן בו אלא בחי' פנימי ומקיף לבד, משום דעדיין לא היה שום גבול מצד המאציל וע"כ עדיין מאיר שם המאציל ברשימו בהשואה אחת על כל ד' הבחי' יחד אלא באור מצומצם, וע"כ אינו נבחן שם שום צדדין ודו"ק.

עד שנמצא עולם האצילות וכו': יורה, שמשורש זה נמשכים כל בחי' ספירות

ודרך קו הזה נמשך ויורד אור א"ס אל תוך החלל העגול שהוא הנאצל, ועי"כ מתדבק המאצל בנאצל יחד. ולא עוד, אלא אע"פ שכל האצילות עגול, והא"ס מקיפו מכל צדדיו בשוה, עכ"ז אותו המקום הנשאר רבוק בו ממש, ונמשך הימנו ראש הקו הזה, נק' ראש האצילות העליונה, וכל מה שנמשך ונתפשט למטה, נק' תחתון האצילות, ועי"כ נמצא שיש בחי' מעלה ומטה באצילות, דאל"כ לא היה בחי' ראש ורגלים מעלה ומטה באצילות.

ג) והנה האור הזה המתפשט תוך החלל הזה, הנה הוא נחלק לב' בחי', הא', שכל האורות שבתוך החלל הזה, מוכרח היא שיהי' בבחי' עגולים אלו תוך אלו, והמשל בזה אור ספי' הכתר עגול א', ובתוך עגול זה עגול חכמה, וכיוצא בזה עד תשלום י"ס העגולים, שהם י"ס דא"א, ואח"כ בתוכם י"ס אחרים שהם י"ס דאבא, אלו תוך אלו עד סיום כל פרטי האצילות, וכל עגול מאלו יש או"מ עליו

פנים מאירות

בהם מטרם ביאת הקו, כנ"ל, אמנם מסבת מקום הפנוי שיש בין ספירה לספירה כנ"ל, אינם יכולים לקבל מא"ס אלא הארה לבד, אבל לא עצמות האור. ועי' בפמ"ס בענף זה. דאל"כ לא היה בחי' ראש ורגלים וכו': ראש ורגלים נוהג בפרצופין, מעלה ומטה נוהג בספירות, שענינם יתבאר לקמן בע"ה.

ג) והנה האור הזה המתפשט וכו' נחלק לב' בחי': פירוש, ב' בחי' כלים שבהם ד' בחי' אור, כי בבחי' א' שהם כלים דעגולים, יש או"פ בתוך הכלים ואו"מ מחוץ להם, ועד"ז בבחי' ב' שהם כלים דיושר יש ג"כ אור פנימי בכלים דיושר ואור מקיף דיושר מחוצה להם. וענין או"פ ואו"מ עי' פה בפמ"ס.

אור ספי' הכתר וכו': שמות הספירות הם: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, ושמות הפרצופין יתבאר לקמן.

שהם י"ס דא"א וכו': שמות הפרצופין הם, עתיק ונוק', אריך אנפין ונוק', אבא ואימא עילאין, ישראל סבא ותבונה, זעיר אנפין

מכל ד' הבחי', אשר ג' בחי' הראשונות קבלו הארת הקו ובחי' ד' נשארה מקום פנוי בלי אור, ואחריה הכתר דאצילות ג"כ נכללה מכל ד' הבחי', ובחי' אחרונה נשארה בה פנויה בלי אור, ועד"ז שאר הספירות, ונמצא בין כל ספירה עליונה לתחתונה נשאר מקום פנוי, המפסיק ביניהם.

ודרך קו הזה נמשך וכו': מלת דרך, יורה על ענין אור חוזר דאתתקן בראש הקו, כמו"ש לפנינו. ודרך הזה נעשה שם במקום הפנוי המפסיק בין ספירה לחברתה, שהוא מלא אור, וע"כ דרך שם נמשך הקו ואינו נפסק מסיבת המקום הפנוי.

ועי"כ מתדבק המאצל בנאצל יחד: כי אינו נפסק מסיבת מקום פנוי שיש בין מלכות דא"ס לספירות דאבי"ע, כנ"ל.

ולא עוד אלא אע"פ שכל האצילות עגול וכו': פירוש, דלא נתקן דרך זה אלא בראש הקו, וע"כ לא יוכלו העגולים לקבל עצמות האור מא"ס ב"ה אלא דרך ראש הקו, וע"כ נבחן גם בעגולים רת"ס, ואע"ג שהם מקבלים ג"כ הארת המקיף בהשוואה אחת ממה דאתתקן

כמוהו ג"כ עגול אחר כמוהו, נמצא שיש או"פ ואו"מ, וכולם בחינות עגולים. והבחי' הב' הוא, כי באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר בחי' אור, דוגמת העגול ממש רק שהוא ביושר, ויש בו בחי' א"א ואו"א וזו"נ, וכולם ביושר, ולבחי' זו קראו בתורה צלם אלקים, כי הוא קו ישר ומתפשט דרך קוים, וכמעט כל ספר הזוהר והתיקונים אינם מדברים אלא מזה היושר, כמו"ש בע"ה.

ד) ודע שיש בזה האצילות מיני עולמות עד אין קץ, ואין עתה ביאורם, אבל נתחיל עתה עוד פרט א' הכולל כל מציאות החלל הזה, וממנו מתפשטים כל העולמות כמו"ש בע"ה, והוא בחי' מציאות אדם קדמון לכל הקדומים הנז' בספר הזוהר והתיקונים, ואחריו נמשך כל המדרגות כולם.

ה) דע כי בזה החלל נמצא א"ק לכל הקדומים, ויש בו מציאות י"ס, והם ממלאים כל החלל הזה, אמנם בתחילה יצאו י"ס בדרך עגול אלו תוך אלו, ואח"כ בתוך כל העגולים נמשך דרך יושר ציור אדם א' באורך כל העגולים הנ"ל בציור הזה, ואין אנו עסוקים כלל בבחי' עגולים, אלא בבחי' היושר לבד, ולקמן אבאר בע"ה עוד מציאות עגול ויושר מה ענינם. והנה נמצא ע"י הצמצום הזה הנ"ל כאשר נעשה אדם הנ"ל, הי' בו בחי' עצמות וכלים, כי צמצום האור גורם מציאות הויות הכלים, כמו"ש לקמן בע"ה, ואין לנו רשות לדבר בו יותר

פנים מאירות

עוד שאינו מתלבש בכלי אינו מתפשט לתחתונים, וע"כ כל כמה שהתחתונים כדאים לקבל אורו ית', זה השיעור מתלבש בכלי ונק' אור פנימי, וכל האור העתיד לבא בתחתונים, הוא אינו מתלבש בכלי, ומ"מ מגיע ממנו הארה מרחוק אל התחתונים, וע"כ נבחן שהאור מקיף לכלי ומאיר בו ממקומו מרחוק, והבן.

ה) דע כי בזה החלל נמצא א"ק לכל הקדומים וכו': נודע, דכל עשר הספירות בעיקרם אינם אלא חמש בחי' שהם: כתר חכמה בינה ז"א מלכות, כי זעיר אנפין לבדו יש בו חסד גבורה ת"ת נצח הוד יסוד מעשר הספירות. ומכל בחי' שבחמש הבחי' הנ"ל מתפשט עולם מיוחד, דעולם אדם קדמון הוא

ורחל, יעקב ולאה, דהספירות נבחנות על ה' בחי': כח"ב ז"א ומלכות, ובכתר יש עתיק ונוק' בחצי כתר העליון, ואריך אנפין ונוק' במחצית הכתר התחתון. וכן בחכמה ובינה, במחציתם העליון דחו"ב אבא עילאה ואימא עילאה. ובמחצית חכמה ובינה התחתונים יש ישראל סבא ותבונה. וכן בזעיר אנפין, דבמחצית העליון דזעיר אנפין יש ז"א ורחל ובמחציתו התחתון יש יעקב ולאה. ופרצוף המלכות לפעמים נכללת בצד שמאל דז"א ולפעמים מתתקנת לפרצוף נפרדת לעצמה, כמו"ש במקומם.

נמצא שיש או"פ ואו"מ וכו': פירוש, או"פ הוא מה שמתלבש בכלי, ואו"מ הוא מה שעתיד להתלבש בכלי ההוא, דהאור המתלבש בכלי נמצא מתפשט לתחתונים, וכל

במקום גבוה כזה, והמשכיל יבין ראשית דבר מאחריתו, כמו"ש בע"ה בדרושים אחרים הבאים לפנינו. ואמנם אינו כלי ממש, אלא שבערך האור שבתוכו נקרא כלי, אמנם הוא זך ובהיר בתכלית הזיכוך והדקות והבהירות.

*ו) והנה הא"ק הזה מבריא מן הקצה אל הקצה מקצה עליון עד קצה התחתון בכל חלל האצילות הנ"ל, ובזה האדם נכללו כל העולמות כמו"ש בע"ה, אבל בבחינת פנימיות ועצמותו של אדם זה אין אנו רשאים לדבר בו ולהתעסק כלל, אמנם נתעסק ונדבר במה שנאצל ממנו, והוא כי הנה היות אור הא"ס גדול מאד לכן לא היו יכולין לקבל אם לא באמצעות הא"ק הזה, ואפי' מזה הא"ק לא היו יכולין לקבלו אם לא אחר יציאת האור חוצה לו דרך נקבים והחלונות שבו, שהם אח"פ כמו"ש בע"ה.

פנים מאירות

פירוש, דהנהגת העולמות עד גמר התיקון נמשכים רק מאצילות שנאצל מא"ק, אשר אורות דא"ק מתלבשים ונעלמים בעולם האצילות, ואינו מתגלה מהאורותיו עצמו זולת בגמר התיקון. ע"כ אין אנו רשאים להתעסק בא"ק בעצמותו, אלא במה שנאצל הימנו, דהיינו האצילות, והבן. וכל המדובר מאורות דא"ק, אינו רק להבין ולהשכיל בשורשים של הנהגת האצילות איך הם נקשרים ונמשכים מא"ק, וזה ג"כ רק מבינה שלו ולמטה, להיות הבינה שורש לכלי, וע"כ נק' הבינה דא"ק אור שיוצא לחוץ מא"ק דרך הנקבים, כלומר עד לזווג דאו"ח במלכות, שה"ס כלי קבלה ונוק', אבל מכתר וחכמה דע"ס דאור ישר דא"ק, שה"ס כללות האור שמתפשט בו מא"ס, אין אנו רשאים להתעסק בו, והבן.

עולם הכתר ועולם האצילות הוא עולם החכמה ועולם הבריאה הוא עולם הבינה ועולם היצירה הוא עולם הזעיר אנפין ועולם העשיה הוא עולם המלכות. ואמנם אינו כלי ממש אלא שבערך האור וכו': ענין כלי, אינו בדמיון כלי גשמי, אלא יש לו קשר עם האור בעצם, ע"ד האור הקשור בפתילה ושלחבת בגחלת, כלומר שלא היה מציאות אל האור זולתו, והבן.

ו) והנה הא"ק הזה מבריא מן הקצה אל הקצה: פירוש, דכלול מן כל התיקונים והאורות העתידים להופיע בעולמות עד גמר התיקון. אבל בבחי' פנימיות וכו' אין אנו רשאים לדבר וכו' ונדבר במה שנאצל הימנו:

פנים מסבירות ענף ב'

(א) דע כי בזה החלל נמצא א"ק לכל הקדומים וכו' בתחילה יצאו י"ס בדרך עגול וכו' ואח"כ בתוך כל העגולים נמשך דרך יושר וכו', אבל בבחי' פנימיות ועצמותו של אדם זה אין אנו רשאים לדבר בו וכו' ונדבר במה שנאצל הימנו וכו' (אות ה' ו').

והנה בדבר מציאות עגולים ויושר שהספר האריך בהם מאוד בכ"מ ועכ"ז נשארו נעלמים, שדברי הספר סותרים לכאורה זה את זה בכל פנה וצעד. וע"כ אני מוכרח להאריך בביאורם. גם ענין הצמצום צריך עוד ביאור רחב, כי כאן מביא האר"י ז"ל ענין הצמצום על דרך נקודה בגו עגולא ובספרו חפצי בה מביא האר"י ז"ל ענין הצמצום בבחי' תמונה מרובעת. וכיון שענין הצמצום הוא שורש לכל חכמת האמת, ודאי צריך להבין איך אלו ואלו דברי אלקים חיים. ובאמת מובאים ב' בחי' הצמצומים הנ"ל גם בתיקוני זוהר, בסוד ריבועא בגו עגולא ובסוד עגולא בגו ריבועא.

ומתחילה אבאר היטב תכונת אורות וכלים די"ס דעגולים ותכונת אורות וכלים די"ס דיושר, וערכם זה על זה במוצאם ובמובאם. והנה הארכת בי ענף א' די באר בסבת הצמצום, שהוא בחי' קישוט בנקודת הרצון דבחי' אחרונה דבחי' ד' להשוות צורתה למאציל שאין בו צורת הקבלה כלל ועיקר שנקרא תוספת דבקות. כלומר שהדבקות

הרוחנית תשוער רק בהשואת הצורה זה לזה, וע"כ מיעטה את גדלות הקבלה שלה שהיא בחי' ד' שעי"כ נסתלקו כל ד' הבחי' שיש במקום ונשארו ד' רשימות פנויות מאור. וחזר הא"ס והשפיע לתוך ד' הבחי' של המקום, אולם על-פי קישוטין של הנאצל, דהיינו שבכל בחי' ובחי' מד' הבחי' לא האיר אלא בג' בחי' ונמצא בזה דבכל ספירה וספירה נשארה בה בחי' אחרונה בלי אור. והנה התפשטות שניה זו אחר הצמצום נק' הארת הקו, כמו שנתבאר בע"א באורך. **אמנם** צריך להבין דגם מטרם ביאת הקו לתוך המקום המצומצם לא היה המקום פנוי וריקן לגמרי בלי אור כלל אלא שהיתה הארה מצומצמת, אשר אח"כ בביאת הקו בא לה אור גדול בשפע והבן זה. וכבר נודע שאין ענין הפשטת צורה והלבשת צורה חדשה ברוחניים מורה שהצורה הקודמת נעדרת והולכת לה כמקרה הגשמיים בעוה"ז, אלא שניהם נקבעים בה לנצחיות, מחמת שאין ענין העדר נוהג בדבר רוחני. וזכור זה לכל המקומות בחכמה זו שנאמר שם ענין פישוט צורה ולבישת צורה חדשה, כי לסבה זו מסתבכים רוב המעיינים, כי א"א להעיר זה בכל ענין וענין.

ובזה תבין שבטרם הצמצום שהיה הוא ושמו אחד, שכל המציאות שלפנינו כבר כלולה שם בסוד הכל ערוך מכל מראש. ובעלות נקודת הרצון להצטמצם

אז נוספה צורה חדשה, דהיינו בחי' המקום שהצטמצם. ונשארו שם ד' רשימות דד' בחי' שברצון, שנק' חכמה בינה ז"א ונוק' והשראת השורש עליהם היא כתר. ואלו הם השורשים של כל בחי' י"ס דעגולים בכל מקום שנמצאים בעולמות דכל אבי"ע. ובהם יש אור פנימי ואור מקיף, דהנה אור מקיף כתוב בספר שאור א"ס מקיף את המקום מכל צדדיו בהשוואה אחת, יורה בזה שלא נסתלק אור א"ס ב"ה לגמרי מהמקום אלא נשאר מאיר במקום בבחי' או"מ. והנה זה האור שמקבלות ד' בחי' המקום מן אוה"מ נק' אור פנימי דעגולים ההם.

והנך רואה כמה ענינים שנתהוו תיכף עם עלות הרצון להצטמצם:

א' הוא המרכז, שהוא כינוי לגבול העולה מתוכיותו של התחתון. ונק' ג"כ נקודא דאמצעיתא או נקודה בגו עגולא, דכ"ז הוא כינויים לגבול העולה מתוכיות הנאצל עצמו לבדו.

ב' הוא הבחן של י"ס שהמה כח"ב זו"נ, דכיון דניכר שינוי הצורה בנקודה דאמצעיתא שהיא בחי' ד', א"כ נבחנות ג"כ ג' המדרגות הקודמות אליה שכל אחת מעולה מחברתה בהכר כלי קבלה שבה, כמו"ש בע"א ע"ש.

ג' הוא בחי' או"פ שלהם שמגיע אליהם מצד המקיף והמאציל, כי אין שום כח נגלה מצד המאציל לבחי' גבול ואדרבה כבר נודע שגם באור א"ס ב"ה המקיף ישנה שם הבחי' הד' בתכלית גדלותה ועכ"ז היה אור א"ס ב"ה ממלא כל המציאות, אלא הוא נשאר גם עכשיו מאיר לתוך י"ס דחלל בהשוואה אחתבלי שום הבחן מדרגות מצדו. ואור זה המגיע

להם הוא נק' אור פנימי, אלא שהיא הארה מצומצמת לסבת הנקודה עצמה. ד' הוא בחי' או"מ עצמו, כי הא"ס מאיר עכשיו בחי' השפעה ממקומו בריחוק מן המקום. כלומר, כיון דנקודת הרצון של בחי' ד' נתמעטה ולא היה בה שום רצון לקבל, ממילא אבדה כלי קבלה שלה ולא יכלה לקבל אל תוכה אור א"ס ב"ה כמקודם והנקודה דאמצעיתא נתרחקה מהאור וע"כ אנו מכנים זה בשם הרחקת מקום לא"ס ב"ה, והבן היטב.

והנה אח"ז שנצטמצמה המשיך א"ס אליה הארת הקו, שענינו השפעה רחבה מצד המאציל אמנם רק על ג' בחי' שבכל ספירה וספירה, אשר בזה הוכפל כח הגבול שבספירות גם מצד המאציל כמו"ש לעיל. ובזה נוספו עוד ענינים חדשים:

א' הוא תקפו של הגבול מצד א"ס ב"ה, כי הוא משפיע לפי חוק שבחר הנאצל. ב' הוא י"ס דיושר, דהיינו שכל בחי' ובחי' קיבלה גבול חדש, המוגבל הן מצד התחתון והן מצד העליון.

ג' הוא אור הפנימי של י"ס דיושר, שבא האור לכל אחד מהם בשפע וגם בהבחן צורה דכל או"א, דכל בחי' שהיא כלולה יותר מן בחי' רצון לקבל קבלת אורה היתה יותר במיעוט.

ד' הוא אור מקיף של י"ס דיושר, שא"ס ב"ה מאיר על היושר ממקומו בסוד הרחקת מקום, כדי להחזיר ולהשיב הכל על הבחי' שלו, בסוד א"ס ב"ה לא נחית יחודא עליה עד דיהבינן ליה בת זוגיה, כמו שפרשתי בע"א עש"ה.

ובזה תמצא שבהארת הקו ניתוספו עוד ד' צורות על ד' צורות הקודמות של

העגולים, אמנם כולם מאירים בעולמות כמו שיתבאר במקומם לנכון. ובזה נתבאר שכל העגולים של עולמות אבי"ע יהיה שורשם בבחי' הרשימו מן הצמצום, וכל פרצופי היושר דכל העולמות יהיה שורשם מהארת הקו.

והנה יש ברשימו מה שאין בהארת הקו ויש בהארת הקו מה שאין ברשימו. ויש מעלה ברשימו דקטן וגדול שוין הם בקבלת הארתם מאור המקיף, ויש מעלה בקו להיות השפעתו בהרחבה ובבחי' הדביקות בלי הרחקת מקום כמו בעגולים.

(ב) **והנה הארת הקו שהוא ע"ס דיושר** באו"פ ואו"מ, נקרא צלם אדם וסוד פרצוף. אמנם בתחילת התפשטותו נקרא אדם קדמון, שהוא השורש לכל הפרצופין שבעולמות אבי"ע, ונבאר בו קצת מה שמוכרח לענין.

והנה תחילת הבחן הפרצוף הוא ראש וגוף, דסוד הראש נקרא הארה במקום יציאתה, וכל המתפשט הימנה נקרא גוף. וערך הראש על הגוף הוא כערך האור על הכלי, וכל שיש בגוף נמשך מהראש.

אמנם גם בראש נמצאות עשר ספירות, דהיינו: גולגלתא, כתר. עינים, חכמה. אזנים, בינה. חוטם, ז"א. פה, מלכות. אלא שאינם בעלי השפעה לתחתונים, מטעם שכלים דראש דקים המה וזכים המה, כמו"ש במקומו לנכון. והוא משום שהאורות קדמו לכלים, דמתחילה התפשט אור א"ס ב"ה לעשות כלים, ועובר על ד' הבחי' הנודעות עד שנגמרה בחי' אחרונה שבבחי' הד' שנק' מסך דכלי מלכות, ואז מכה האור על

המסך כמו אור השמש על מראה לטושה, דכיון דאור השמש אינו יכול לעבור ולבקוע את המראה הלטושה ע"כ חוזרים קוי האור לאחוריו, ואף כאן כיון דמסוד הצמצום ולהלאה אין בחי' אחרונה עוזבת את האור העליון להתפשט בה, ע"כ נעשה בחי' זווג דהכאה, ומזה נולדות ויוצאות ע"ס דאו"ח, שבזה שבה המלכות להיות כתר לע"ס ההם להיותה השורש להם, וכל שורש הוא כתר כמו"ש לנכון בענף ד'. וזו ההתפשטות דע"ס דאו"י מא"ס וע"ס דאו"ח מבחי' אחרונה נק' ראש כלומר תחילת התהוות הארה ההיא. והנך רואה שהאור קדום לכלי, כלומר שמן האור עצמו נמשך ויוצא הכלי מסבת הזווג דהכאה בבחי' אחרונה, וע"כ אין הכלי מתגלם כל צרכו בסוד שינוי הצורה מן האור כנ"ל עש"ה.

וזה הכלל דהעליון המשפיע לתחתון אינו יכול להשפיע זולת דרך כלי היותר עב, ותחתון הרוצה לקבל מהעליון אינו יכול לקבל בכלי עב אלא דוקא בכלי היותר זך, כמובא בכהאר"י ז"ל בכמה מקומות. ע"כ כלים דראש כולם ראויים רק לקבל מהעליון אבל לא להשפיע לפרצוף תחתון, חוץ מנוק' דפה דראש שהיא ג"כ בעלת השפעה בסוד המאמרות. והענין, דפה ה"ס מלכות דראש, שה"ס בחי' ד' עצמה שהיא מתפשטת לבחי' גוף דאותו הפרצוף. ובזה תבין ערך הראש על הגוף כערך ט"ס ראשונות על בחי' מלכות, דכל הגוף הוא רק התפשטות בחי' המלכות דכללות מהראש דהפרצוף ההוא.

אמנם הגוף עצמו נבחן על ב' הבחנות שהם: תוך וסוף, שז"ס רת"ס המובא בזוהר ובספרים בכ"מ. אשר

הכתר שה"ס האור במקום יציאתו ובחי' השורש הוא נקרא ראש, ובחי' א' ובחי' ב' שהם חכמה ובינה נק' תוך, וז"א ונוק' שהם בחי' ג' ובחי' ד' נקראים סוף וזהו לפי הבחן הספירות בפרטות. ויש ג"כ בגוף לבד ע"ס אשר הראש נחשב לכתר. אמנם לפי הבחן הפרצוף יש בראש כל עה"ס, דהיינו גולגלתא ורשר"ד, והגוף אינו אלא התפשטות ספירה אחת דראש, שהיא בחי' ד' הנק' פה ומלכות דראש. והנה הגוף בלבד נבחן על תוך וסוף, דמגרון עד הטבור נקרא תוך ומטבור עד סיומו נק' סוף.

והענין יתבאר לקמן בעולם העקודים, דבהתפשטות הב' דעולם העקודים נתחלפו האורות בכלים, שאור הכתר לא יצא כלל, אלא אור החכמה נכנס בכלי הכתר ואור הבינה בחכמה ואור ז"א בכלי הבינה וכו' עש"ה. ונמצא לפי זה אשר ב' בחי' האורות שהם תוך וסוף נתיישבו בג' בחי' הכלים ראש ותוך וסוף, דאור דבחי' התוך שהוא אור חכמה נתיישב בכלי הכתר שהוא כלי דבחי' ראש, ואור דבחי' הסוף שהוא אור ז"א נתיישב בכלי בינה שהוא כלי דבחי' התוך כנ"ל.

ונעשה בזה ירידה לבחי' הכלים להיותם נערכים אך לפי האור שבהם, וכיון שכלים דראש קבלו לאור התוך, ירדו כלים דראש ג"כ לבחי' תוך כחשבון האור. וכמו כן כלים דבחי' תוך שקבלו בהם אור דבחי' סוף, ירדו הכלים דתוך ונעשו בחי' כלים דסוף, והבן. **וז"ס** כי ביה הויה צור עולמים המובא בעה"ח בשער מטי ולא מטי. כי ב' אותיות הראשונות דשם הויה שהם בחי' א' ובחי'

ב' נתפשט מהם עצמם כל ד' בחי' שם בן ד', כי קוצו של י' ה"ס הראש דהיינו כלי דכתר, י"ה ה"ס חכמה ובינה שה"ס התוך, ונתפשט התוך עצמו וירד לבחי' סוף, להיות שהבינה קיבלה לאור הז"א שהוא אור הסוף, ע"כ נתחלק כלי התוך לשנים, חציו לבחי' התוך ודהיינו אור הבינה שעלה לכלי דחכמה, וחציו השני לבחי' הסוף ודהיינו אור ז"א שנתיישב בכלי דבינה. ונעשו בבינה עצמה לבדה שהיא סוד ה' ראשונה דשם הויה ב' בחי' זו"נ, שהם הסוף דהיינו בחי' ג' ובחי' ד' שהם ו"ה, ובזה נמצא שמב' אותיות י"ה דעולם העקודים נעשה י"ה וגם ו"ה, כי ה' די"ה נתחלקה על אותיות ו"ה. והבן זה כי קצרתי כדי שלא לצאת מהענין, ועי' לקמן בענף הששי מתבאר במילואו בהרחבה, ויתבאר עוד לקמן בצמצום ב'. ולא יקשה לך לפי זה מאי נעשה בב' בחי' אחרונות דעולם העקודים דהיינו ו"ה דעולם העקודים, אחר דמה' ראשונה דשם הויה נתפשט גם הוא וה' תתאה. תדע, שה"ס ב' המקיפים דיושר, שנקראים מקיף דיחידה דיושר ומקיף דחיה דיושר, ונקראים ג"כ לבוש והיכל. **ובזה** מתבאר לך דברי הרב ז"ל בשער דרושי אבי"ע פ"ג דמחלק שם עה"ס בשם: שורש נשמה גוף לבוש והיכל. דשורש נשמה גוף הם כח"ב ולבוש והיכל הם זו"ג. וז"ל שם: דע כי השורש והנשמות והגופים, הם בחי' אחת שאין פירוד ביניהם, אך הלבושים והיכלות, הם ב' בחי' נפרדות מן ג' בחי' הנ"ל, ובין ב' אלו דהיינו בין הגופים ובין הלבושים, שם הם מדור הקליפות וכו' עש"ה ובפ"ה בענין ג' בחי' גוף וכו' עש"ה. ובנ"ל תבין את כל זה, דהיינו לפי שמן י"ה נתפשטה

הוי"ה שלימה, וי"ה ה"ס כח"ב ונק' ג"כ שורש ונשמה וגוף. דקוצו של י' נק' שורש ויו"ד נק' נשמה וזה' נק' גוף. וכמו"ש לעיל, שמן ה' ראשונה נחלק ג"כ על ואו וזה' תתאה, נמצא שנחלק הגוף על ג' בחי' דהיינו: הי, ואו, הי תתאה. ומסוד הואו הי דהתפשטות א' דעולם עקודים, נפרדו מהם ונעשו מהם ב' המקיפין הנק' לבוש והיכל, שהם ב' מקיפים דיושר חיה ויחידה.

וי"ס צמצום ב' המובא בשער דרושי נקודות פ"ב דא"ק צמצם את נה"י שלו שמטבורו ולמטה והעלה אותם מטבור ולמעלה, דהיינו גם אור הנוק' שהיה בכלי ז"א העלה אותה מטבורו ולמעלה, דהיינו לבחי' התוך לה' עילאה, ואח"כ נתפשט מן התוך מה' עילאה אור חדש מטבור ולמטה דא"ק שהם ע"ס דעולם הנקודים. **וי"ס** כי ביה הוי"ה צור עולמים. פירוש, ב' עולמים: עולם העקודים עד הטבור ה"ס י"ה, אשר מן י"ה אלו לבד מתפשטת הויה שלימה למעלה מטבור בעולם העקודים, ונתפשטה הויה שלימה דע"ס למטה מטבור הנק' עולם הנקודים, ע"ש בהיכל הנקודים.

ועתה נתבאר ענין התחלקות הגוף לשנים שהם תוך סוף, שעד הטבור ה"ס י"ה ובחי' ב' דשם בן ד', ומטבור ולמטה ה"ס ו"ה דהיינו בחי' ג' ובחי' ד' הנמשכים ג"כ רק מבחי' ב'. ואחר שנתבאר שכל בחי' הגוף אינו אלא בחי' מלכות דראש, נמצא שהמלכות הזו נחלקה לג' ראשונות כח"ב דמלכות עד הטבור, וז"א ומלכות דמלכות הנמשכים מבינה דמלכות הם מטבור ולמטה, אמנם ז"א ומלכות האמיתיים של ספירת

המלכות דראש נפרדו משם ולהלן, והוכנו בסוד מקיף דחיה דיושר שה"ס ז"א דמלכות, ומקיף דיחידה דיושר שה"ס מלכות דמלכות.

והנה זה צמצום ב' הנ"ל, דהיינו שצמצם א"ק את האור שמטבור ולמטה והעלה אותו למעלה מטבור, נקרא צמצום דרבוועא ונקרא עגולא בגו ריבוועא. **פירוש** דנודע דכל צמצום שישנו בעולמות אינו כלל לעולם מצד

העליון והמאציל זולת מצד התחתון, וע"כ אנו קוראים את הרשימו דמקום המצומצם בשם כלי דעגולים, כי מובן בו תמונת העגול שאין שום גבול נבחן בו מצד חוצה לו, דהיינו מצד המאציל, כי המאציל מקיף עליו מצדו סביב סביב בהשוואה אחת, משא"כ ביושר שה"ס הארת הקו המשפיע לפי הגבול דבחי' אחרונה, אשר התחתון עשה בתוכיותו במרכזו. ונתבאר לעיל, שיש מעלה בעגולים יותר על היושר וכן יש ביושר מה שאין בעגולים כנ"ל ע"ש. שמעלה דעגולים אשר הארת העליון המגיע אליו הוא בלי גבול אמנם אינו מגיע בשפע, ויתרון היושר כי האור נמשך ובא אליו בשפע אולם מוגבל ג"כ מצד העליון. וכ"ז נבחן רק בצמצום א', שהיה בבחי' נקודה בגו עגולא, שהוא קדם ליושר המוגבל בריבוועא לפי ד' הבחי' הנודעות דהיינו הארת הקו, ושניהם יחד דהיינו רשימו דצמצום והארת הקו שנמשך בתוכו, נקראים תחת ההבחן של ריבוועא בגו עגולא כזה: (□) להיות הצמצום מוקדם לביאת הקו בערך קודם ונמשך, כי הארת הקו היא בחי' השפע המוגבל כחפץ התחתון ונמשך בכח התחתון, והיה

פרצוף א"ק, דעולם העקודים יצא מפה דא"ק ולמטה רק בסוד הארות ע"ס דיושר. והמה בקשו חשבונות רבים, דהיינו ע"ס דעגולים שיצאו מטבור ולמטה וכו' ע"ש. פירוש, שע"ס דעגולים שנתרשמו מכח צמצום ב' הנ"ל נק' חשבונות משום עליית הרצון למחשבה. דכבר ידעת שאור הנוק' דז"א נק' רצון ע"ש הרצון לקבל, והבינה נק' מחשבה כי המחשבה היא שורש אל הרצון ופועלת אותו. וכבר נתבאר בסוד ד' הבחי', אשר בינה שהיא בחי' ב', היא בחי' פועל אל הבחי' ד', וכיון שצמצום ב' היה ע"י שא"ק העלה את אור הנוק' שהיה בכלי ז"א מטבור ולמטה והעלה אותה לכלי בינה מטבור ולמעלה, א"כ קבל הרצון לצורת המחשבה, וע"כ נק' המלכות הזו בשם מחשבה ובשם חשבון. וז"ס כך עלה במחשבה. ודי בזה כדי שלא לצאת מהענין.

אולם בשביל ההכרח לבאר את כל בחי' או"פ ואו"מ דעגולים וכן כל בחי' או"פ ומקיף דיושר, הוכרחתי להיות מקצר ועולה בפרק זה עד להראות שרשים אלו במקום נאמן, אמנם ודאי צריך ביאור להבין מה היה חסר להתפשטות א' דעולם העקודים שהיה מוכרח להסתלק, ומה ההכרח להתפשטות ב' דעולם העקודים שיתחלפו האורות ויבוא אור החכמה בכלי דכתר וכו' ומה הכריח לא"ק שיצמצם א"ע בפעם ב' מטבור ולמטה. גם ענין ע"ס דאו"ח וענין ההכאה, כל זה יתבאר בהרחבה בביאור שלם ומספיק לקמן בענף ה' ו' בע"ה.

התחתון כמו שורש גם לגבול הבא מצד המאציל, וע"כ נק' עגולים בחי' קודם ושורש, והיושר נקרא בחי' נמשך מן הקודם והוא בערך ענף לו והבן.

אמנם צמצום ב' דא"ק שהעלה את האור דנוק' שהיה בכלי ז"א בסוף הפרצוף המכונה מטבור ולמטה, והעלה אותו אל כלי בינה שהיא בחי' התוך של הפרצוף מגרון לטבור, אז נתרשם כל בחי' הסוף דפרצוף א"ק בבחי' העגולים כמו בצמצום א' שהוא בראש א"ק, דהיינו ג"כ באותו המובן הנ"ל שאינו מצד העליון אלא מרצון התחתון עצמו, והעליון נשאר מאיר בהשואה אחת על מקום המצומצם הב' כמו על מקום המצומצם הא' כנ"ל.

אמנם יש ביניהם הפרש גדול, להיות צמצום ב' נמשך מבחי' ספירת דיושר, שהיא הארת הקו המוקדם לו, וע"כ נגרע בו המעלה הגדולה שהיה בצמצום א' שלא היה עליו מצד המאציל שום גבול, משא"כ צמצום הב' כבר יש מציאות הגבול עליו מצד המאציל, דהיינו הארת הקו הבא בריבועא, ומגביל את עה"ס לפי ד' הבחי' הנודעות, בע"ס דראש ותוך דפרצוף א"ק, וע"כ הריבועא הוא הקודם והשורש, והעגולים בערך ענף לו הנמשך הימנו, כזה: וע"כ נק' זה צמצום בריבועא בספר חפצי בה, ונק' ג"כ עגולא בגו ריבועא.

ובזה תבין המובא בשער דרושי נקודות פ"א על ענין ע"ס דעגולים דמטבור ולמטה דא"ק, וז"ל: וז"ס אשר עשה אלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, כי א"ק היה בו בחי' יושר, וזהו עשה את האדם ישר דקאי על